

גמ"ר 5135/09/15 - ספיאן הזייל נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע

15 ספטמבר 2016

גמ"ר 5135-09-15 מדינת ישראל נ' הזייל

בפני כב' שופט אלון אופיר
המבקשים: ספיאן הזייל
ע"י ב"כ עו"ד שירי שפר
נגד
המשיבים: מדינת ישראל
ע"י פרקליטות מחוז הדרום

גזר דין

הנאשם הורשע על פי הודאתו בביצוע עבירות של סטייה מנתיב הנסיעה וגרימת מוות ברשלנות.

הצדדים בפרשה זו באו בדברים ובסופו של תהליך זה הגישו לבית המשפט כתב אישום מתוקן (לגביו נמסרה הודאת הנאשם) יחד עם הסדר טיעון כתוב חתום על ידי הפרקליטות, ב"כ הנאשם והנאשם עצמו.

במסגרת הסדר הטיעון הגבילה המדינה את עמדתה העונשית ברכיב המאסר ל-9 חודשי מאסר בפועל ואילו ההגנה רשאית לטעון לכל עונש נמוך אחר.

ביחס למשך פסילת רישיון הנהיגה, הסכימו הצדדים על תקופת פסילה בפועל בת 6 שנים.

עוד סוכם בין הצדדים כי רכיב של מאסר על תנאי ייגזר בהתאם לשיקול דעתו של בית המשפט.

ביום 10.7.16 הגישו הצדדים טיעונים לעונש בכתב.

תיאור תמציתי של עובדות כתב האישום המתוקן לגביו הורשע הנאשם-

ביום 25.5.13 בסמוך לשעה 23:15 נהג הנאשם רכב מסוג פורד פרטי בכביש 6 תוך שהוא מסייע ברכבו שני נוסעים נוספים.

המהירות המותרת בקטע הדרך בו נהג הנאשם הייתה 110 קמ"ש.

בהגיע הנאשם לקילומטר 97 שם מתעקל הכביש קלות ימינה, איבד הוא שליטה ברכבו, "זיגזג" על הכביש, סטה מנתיב נסיעתו, התהפך מספר פעמים עד שנעצר בתעלה בצד הדרך (להלן- התאונה)

כתוצאה ישירה מהתאונה מר יוסף כאשר ז"ל אשר ישב כנוסע (בלתי חגור) בספסל האחורי של הרכב מצא את מותו בזירת התאונה.

נוסע נוסף ברכב נחבל קלות ואילו הנאשם עצמו נחבל חבלות של ממש הכוללות שברים בגופו, ניתוח והשתלת פלטינות לייצוב עצמותיו.

המדינה מסכימה במסגרת עובדות כתב האישום המתוקן כי במועד התאונה, ברכב בו נהג הנאשם, היה בצמיג אחורי ימני מסמר חודר אשר גרם לאבדן לחץ ניפוח ובנוסף באותו רכב נמצאו שני ליקויים נוספים:

תא קדמי של כוסית נוזל בלימה נמצא יבש וכיוון זווית ההיגוי של הרכב הייתה לקויה.

הצדדים הסכימו במסגרת כתב האישום המתוקן כי הליקויים לעיל תרמו לסטיית הרכב ימינה, להיגוי יתר, לבלימה לא מאוזנת של הרכב ולאבדן השליטה בו.

הנאשם הסכים הודה והורשע כי סטה מנתיב נסיעתו ימינה באופן אשר יצר סיכון של ממש.

הנאשם הסכים הודה והורשע כי נהג את רכבו ברשלנות כפי שנהג מן הישוב לא היה נוהג ורשלנות זו היא אשר גרמה למותו של אדם, לפציעתו של אחר ולפציעתו שלו עצמו ברף חבלות של ממש.

קביעת מתחם העונש הראוי (ניתוח המצב המשפטי באופן כללי)-

בעפ"ג 39751-12-13 מאהר אל עביד נגד מדינת ישראל (להלן - פרשת אל עביד) דן בית המשפט המחוזי בבאר-שבע בשאלת מתחם העונש הראוי לעבירה של גרימת מוות ברשלנות.

דעת הרוב פנתה לפסיקת בית המשפט העליון בע"פ 6755/09 אלמוג נגד מדינת ישראל (להלן - פרשת אלמוג) שם נקבעו הכללים הבאים כהלכה לתיקים מסוג זה:

"נדמה שקיימים שלושה כללים מנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות. האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם ע"י אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות."

פה אחד פנה הרכב השופטים בפרשת אל עביד ליישום העקרונות שקבע בית המשפט העליון בפרשת אלמוג זאת לצורך קביעת העונש הראוי.

אלא, שכבוד השופט פרידלנדר, הציע מבחן המפשט את דרך קביעת מתחם העונש ההולם לעבירה ספציפית זו בהישען על העקרונות שקבע המחוקק בתיקון 113 של חוק העונשין.

לאחר קביעת בית המשפט את רף הרשלנות הספציפי לפרשה הנדונה, מציע כבוד השופט פרידלנדר (בהישען על פסיקה של בית המשפט העליון) מתווה לקביעת מתחם הענישה:

לשיטתו יש לקבוע מתחם נפרד לכל רף של רשלנות.

רף הרשלנות יכול שיקבע כנמוך (או קל), קל עד בינוני, בינוני עד גבוה, ורשלנות ברף גבוה.

חלקו הנמוך של מתחם הענישה ביחס לרשלנות קלה נקבע על ידי המחוקק בסעיף 64 של פקודת התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן - בפקודת התעבורה).

בהתאם לחוק, גרימת מוות ברשלנות (ולו ברף רשלנות נמוך) צריכה להניב ענישה הכוללת לפחות 6 חודשי מאסר בפועל, ולכן זה יהיה חלקו הנמוך של מתחם הענישה ברף רשלנות זה.

בהמשך דבריו בפרשת אל עביד מציע בית המשפט המחוזי את המתווה הבא:

"כדי ליצור מדרג ענישה סביר בדקות (רזולוציה) סבירה, יש לקבוע מדרג של 3 חודשים בין העונש ההולם את דרגת הרשלנות הקלה לזה ההולם את הדרגה הבינונית, ובין העונש ההולם רשלנות בינונית לזה ההולם רשלנות בדרגה גבוהה."

לעניין הרף העליון - מתבקש, לאור מהות העניין ותקדימיו, כי יועמד על 18 חודשי מאסר בגין רשלנות קלה, 21 חודשי מאסר בגין רשלנות בינונית ו- 24 חודשי מאסר בגין רשלנות בדרגה גבוהה.

משהעונש המרבי בגין גרימת מוות ברשלנות הנו 36 חודשי מאסר, אך טבעי הוא כי מתחם הענישה, שכמובן מותר מקום לסטייה ממנו לקולה ולחומרה לפי סעיפים 40 או 40 בחוק העונשין, יהיה משך של 12 חודש, מסביב לרף החיצוני.

לפיכך, מהעמדתו כאמור של הרף התחתון של המתחם על 6, 9 או 12 חודשי מאסר, לפי דרגת החומרה של הרשלנות - יש לקבוע את הרף העליון של המתחם על 18, 21 ו-24 חודשי מאסר בהתאמה."

"לעניין משך הפסילה אעיר כי מסתמנת בפסיקה הקבלה בקירוב בין מספר חודשי המאסר לבין מספר שנות הפסילה. סטדרטיזציה, בהעדר נסיבות מיוחדות, היא לברכה משום שהיא מקלה על מלאכת השפיטה, משפרת את ציפיותה ושיוויוניותה של הענישה ומסייעת להשגת הסדרי טיעון. לפיכך אציע כי מתחם הענישה לעניין משך הפסילה יהיה בהתאם לנוסחה של שנת פסילה לכל חודש מאסר, אלא בהתקיים טעם כלשהו לקבוע אחרת."

מוצא אני הגיון רב במתווה שהציע כבוד השופט פרידלנדר בפסק הדין המנחה בפרשת אל עביד.

עם כל הרצון של בית המשפט לשמור לעצמו מרחב פעולה רחב ככל הניתן בענישת מורשעים זאת מתוך ניסיון לדייק עד למכסימום האפשרי את הענישה לאדם ספציפי בנסיבות נתונות, הרי שתיקון 113 של חוק העונשין מחייב את בית המשפט לאמץ כלים ומבחנים שיקדמו את כלל אחידות הענישה.

המחוקק הביע עמדתו לפיה פערי ענישה בין מקרים בעלי נסיבות דומות חייבים להצטמצם ולכן על בית המשפט לצקת תוכן פרקטי לתוך תיקון 113 בדרך של יצירת מבחנים שתוצאתם צמצום פערי הענישה.

יישום הלכה למעשה של המתווה לעיל אותו מציע בית המשפט המחוזי בבאר-שבע בפרשת אל עביד עונה חד משמעית על כוונת המחוקק בתיקון 113.

אני מחליט לאמץ מתווה זה לצורך קביעת מתחם הענישה וקביעת הענישה הראויה ביחס למורשעים בביצוע עבירה של גרימת מוות ברשלנות.

ומן הכלל אל הפרט -

ערכים חברתיים אשר נפגעו כתוצאה מהתנהגות הנאשם -

בהתנהגותו המתוארת בכתב האישום המתוקן פגע הנאשם בערכים חברתיים של קדושת החיים, שלמות גופו של אדם ובטחון הציבור.

נהיגת הנאשם ברכב שלא היה תקין, סטיית הנאשם מנתיב נסיעתו ואבדן השליטה ברכבו הם אשר הובילו (יחד עם תרומת מצב הצמיג ומצבו המכאני של הרכב) להתהפכות בשטח העפר ולתוצאה הקטלנית.

התנהגות זו של הנאשם היא אשר יצרה באופן מידי עם סטייתו מנתיב נסיעתו פגיעה בביטחון הציבור, פגיעה בקדושת החיים ופגיעה קשה בשלמות גופו של אדם.

קביעת רף הרשלנות -

קריאת כתב האישום שתמצית עובדותיו הובאה על ידי לעיל, מובילה אותי לתובנות הבאות:

עובדתית נהג הנאשם ברכב שלא כל מערכותיו היו תקינות כפי שהדבר עולה מעובדות כתב האישום.

המדינה בחרה בפרק הוראות החיקוק שלא לייחס לנאשם עבירה של נהיגה ברכב בלתי תקין והסתפקה בעבירות של סטייה מנתיב עם גרימת מוות ברשלנות.

אין המדובר במקרה "רגיל" של רשלנות.

המדינה עצמה הסכימה במסגרת עובדות כתב האישום (ראה עובדות 5 ו-9 בהתאמה) כי מצבו המכאני של הרכב ומצב הצמיג האחורי ימני בו **תרמו** חד משמעית לסטייה מהנתיב, להיגוי היתר של הרכב, לבלימתו הבלתי מאוזנת ולאובדן השליטה בו.

בנוסף, אין חולק כי המנוח ברכבו של הנאשם היה בלתי חגור בזמן התאונה עת ישב במושב האחורי של הרכב, מצב שבהכרח לא תרם לשמירה על שלמות גופו עת התהפך הרכב מספר פעמים.

אני סבור כי עובדות כתב האישום המתוקן כפי שנוסח על ידי הפרקליטות מקימות רף רשלנות נמוך וזאת במיוחד נוכח תרומת מצב הרכב לאובדן השליטה בו על ידי הנאשם.

קביעת מתחם העונש ההולם (לפרשה ספציפית זו)-

בהתאם לחלקו הראשון של גזר הדין, ותוך יישום החלטת בית המשפט המחוזי במתווה שהוצע בפרשת אלעביד ינוע רכיב המאסר במתחם הענישה בין 6 חודשי מאסר בחלקו התחתון ועד ל-18 חודשי מאסר בחלקו העליון.

הקביעה לעיל הינה פועל יוצא של הגדרת הרשלנות בפרשה זו כקלה.

ביחס לרכיב הפסילה בפועל, הרי שהצדדים סיכמו על תקופת פסילה סבירה בת 6 שנים, ואין אני מוצא כל הצדקה להתערב בהסכמה זו (במיוחד בנסיבות המיוחדות של כתב האישום)

שיקולים לקולא ולחומרא לצורך קביעת הענישה הסופית -

אדגיש כבר בשלב זה כי המדינה הגבילה עצמה במסגרת הסדר טיעון למאסר לתקופה שלא תעלה על 9 חודשים.

מאחר והתקופה המבוקשת על ידי המדינה מצויה בתוך מתחם הענישה אותו קבעתי, אין כל סיבה שלא לקבל את הסדר הטיעון הסביר אותו הגישו הצדדים כהסדר המצוי בתוך מתחם הענישה המתאים לפרשה זו.

עתירת ההגנה לגזירת ענישה הכוללת ריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות, אינה חורגת מחלקו הנמוך של מתחם הענישה אותו קבעתי, אך לצורך קבלת עמדה זו, יידרשו נימוקים מיוחדים כפי שיוסבר להלן:

שיקולים לקולא -

1. הנאשם (אדם צעיר בן 32) הודה ולקח אחריות מלאה במסגרת הסדר טיעון אשר כלל תיקון של כתב האישום. עצם לקיחת האחריות והפנמת התנהגותו הפסולה יש בה כדי להוות שיקול לקולא בפרשה זו.

2. רף הרשלנות נמוך והוא נקבע כפועל יוצא מהתנהגות הנאשם בפרשה ספציפית זו על רקע הגורמים הזרים המתערבים (מצב הרכב בו נהג והיות הנוסע ברכבו (המנוח) בלתי חגור). תיקון 113 של חוק העונשין וסעיף 40ב בו מקבע את עקרון ההלימה בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג ומידת העונש אשר יוטל עליו.

בנסיבות אלה לרף הרשלנות אשר נקבע על ידי ולנסיבות המיוחדות שתיאורן בעובדות 5 ו-9 של כתב האישום

צריכה ותהיה השפעה מכרעת על רף הענישה הסופית בתיק זה אל מול המתחם אשר נקבע לעיל.

3. ביחס לשיקולים עם זיקה לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה (בהתאם לסעיף 40 יא):

הנאשם יליד 1984, נשוי, אב לארבעה ילדים, נפצע בעצמו קשות בתאונה וכתוצאה ממנה אבד מקור פרנסתו (חי מקצבת אבטחת הכנסה).

מבחינת עברו הפלילי הנאשם נורמטיבי לחלוטין ונעדר עבר כזה.

בפן התעבורתי, אוחז הוא ברישיון נהיגה כ-6 שנים ולחובתו 9 ה"ק שרובן עבירות קנס.

שיקולים לחומרא -

1. אף שגורמים זרים הקשורים למצבו המכאני של הרכב ולמצב צמיגיו הם אשר תרמו לאבדן השליטה בו ולגרימת התאונה הקטלנית, עדיין לא פטור הנאשם מאחריותו לנהוג ברכב תקין, לוודא כי נוסעי רכבו חגורים, ולהתנהל עת נהג הוא ברכב באופן זהיר ומתון גם אם נכנס הרכב למצב של היגוי ייטר, קל וחומר בהתקרבו לעקומה בכביש מהיר.

התנהגות הנאשם כפי שתוארה בכתב האישום המתוקן מראה כי הוא לא נהג ככל נהג מן הישוב וסטייתו מנתיב יצרה סיכון (שהתממש) למשתמשי הדרך.

2. תוצאות רשלנות הנאשם קשות מאד שכן אדם צעיר איבד את חייו כתוצאה ישירה מרשלנות זו וגם הנאשם עצמו נחבל קשות בשל התנהגותו בפרשה זו.

סיכום וגזירת הדין -

קראתי בעיון רב את טיעוניהם לעונש של הצדדים.

המדובר בטיעונים מעולים המנוסחים בדיוק ורמה משפטית הראויה לכל שבח.

ב"כ הנאשם "הפכה כל אבן" אפשרית בטיעוניה ומצאה אסופה של החלטות במקרים הדומים עובדתית לפרשה זו, שם אישרו ערכאות וביניהן בית המשפט העליון עצמו, ענישה הכוללת מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות. (רשימת האיזכורים הארוכה מופיעה בטיעוני ההגנה לעונש וסרוקה בתיק בית המשפט).

אדגיש כי גם המדינה בטיעוניה העלתה שיקולים לחומרה תוך שביקשה את בית המשפט על אף הנסיבות החריגות של פרשה זו לשלוח את הנאשם לריצוי מאסר מאחורי סורג ובריח.

לאחר שבחנתי ארוכות את טיעוני הצדדים, ולאחר שנחשפתי במסגרת הליך הגישור שבוצע בפני בפרשה זו לכל מערך הראיות (ובכלל זה חוות דעת מומחה ההגנה שתרמה רבות למסקנת הענישה הראויה בפרשה זו), ולאחר ששקלתי את כל השיקולים לקולא ולחומרא על רקע טיעוני הצדדים לעונש בכתב, נחה דעתי כי דין עמדת ההגנה לעניין עונש המאסר להתקבל.

ואסביר החלטתי -

כאשר באירוע של תאונה קטלנית עסקינן, וכאשר מותו של אדם באירוע תאונתי נגרם בשל רשלנות הנאשם, קשה ככל שתהיה תוצאת הרשלנות, היא על פי רוב תולדה אקראית של מהלך התאונה.

אותה התאונה ממש בשינוי זווית התהפכות קלה או בסבסוב שונה של הרכב יכולה הייתה להסתיים ללא הרוג וללא פצועים.

בדיוק בשל המתואר לעיל, הושם הדגש ברף הענישה הסופי על עקרון ההלימה כפי שהוסבר על ידי לעיל זאת תחת עקרון הגמול.

נכון כי ברקע מצוי הצורך לייצר הרתעת רבים וככל שרף הענישה עולה יש הטוענים כי הרתעת הרבים בשל כך תייצר זהירות רבה יותר, אך עדיין, הציב המחוקק את עקרון ההלימה בראש הגורמים שישפיעו על הענישה הסופית בפרשה נתונה.

באירוע התאונתי שבפני, אסון נורא בו איבד אדם צעיר את חייו, לא ניצב הנאשם בודד כמי שכל מעשיו ומחדליו בלעדית הובילו למוות זה.

אסופת הראיות שבידי הצדדים (חקירת בוחן המשטרה וחוות דעת מומחה ההגנה) הובילו את הצדדים להסכמה עובדתית לפיה הייתה גם הייתה תרומה של מצב הצמיג ברכב, של מצב מערכת הבלימה של הרכב ולכיוון זויות ההיגוי ברכב להתרחשות התאונה.

מידת התרומה אם מכרעת או שולית לא באה לידי ביטוי בכתב האישום וללא שמיעת ראיות במסגרת ישיבת הוכחות, אין לבית המשפט הכלים לקבוע נתון זה.

יחד עם זאת, משוכנע אני כי לו השפעת הגורמים הזרים הייתה שולית, לא הייתה מסכימה המדינה להסדר המוצע וכמי שנחשף ללוחמנות הפרקליטות בתיקים בהם הראיות מוצקות וברורות, נחה דעתי כי ההסדר לו הסכימה המדינה נובע ישירות מתרומתם היחסית של הגורמים הזרים לתאונה.

ברור לחלוטין כי הנאשם אינו חף מאחריות בפרשה זו.

אחריות הנאשם נוכחת וברור כי התנהלות זהירה יותר מצדו, הקפדה על רכב תקין, ווידוא כי כל נוסעי רכבו חגורים עשויה הייתה למנוע את התאונה ובסבירות גבוהה להקטין את רף חבלות הגוף בה.

בתי משפט כבר הכירו בעבר כי בתאונה הכוללת סטייה מנתיב ללא עבירות נלוות (רף רשלנות נמוך), כאשר הנאשם נורמטיבי, ללא עבר מכביד וכאשר מתקיימות נסיבות חריגות שמחוץ לביצוע העבירה עצמה - תתכן ענישה הכוללת ריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות (ראה בעניין זה רשימה חלקית בלבד: ע"פ 4208/07 נאפוז אבו שריקי נגד מד"י, רע"פ 4732/02 סורפין ענת נגד מדינת ישראל, עפ"ת 9420-05-09 וג'יה בן סלאח הרשה נגד מדינת ישראל, עפ"ת 18785-01-12 יוסף אמירי נגד מדינת ישראל, ע"פ 41013-04-13 מיכל כרמון נגד מדינת ישראל, רע"פ 4261/04 יעקב פארין נגד מדינת ישראל ואלה אך החלטות של בתי משפט מחוזיים ועליון בנושא זה).

כמוסבר לעיל, מתקיימות בפרשה מיוחדת זו נסיבות חריגות בשלן יינתן מענה לעקרון ההלימה אם ירצה הנאשם מעבר ל- 6 שנות הפסילה המוסכמות, גם 6 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות.

אני סבור כי תמהיל ענישה זה לצד ענישה צופת פני עתיד יש בו משום יחס הולם והגון בין מידת אחריותו של הנאשם בפרשה זו בנסיבותיו ובנסיבות החיצוניות לעבירה ובין העונש שייגזר בסופו של יום.

מכל האמור לעיל אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

1. גוזר על הנאשם 6 חודשי מאסר אותם ירצה הנאשם בדרך של עבודות שירות.

הנאשם יתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 26.12.16 בשעה 08:00 בפני המפקח האחראי שליד כלא באר-שבע. העבודות ירצו בעריית אופקים כפי שנקבע בחוות הדעת של הממונה על עבודות שירות.

2. גוזר על הנאשם 6 חודשי מאסר וזאת על תנאי שלא יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה של רישיון נהיגתו

עמוד 6

או גרימת מותו של אדם ברשלנות או בפזיזות והכל תוך 3 שנים מהיום.
3. פוסל הנאשם מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 6 שנים.
מהפסילה בפועל יקוזזו 90 ימי פסילה מנהלית אותם כבר ריצה הנאשם.
הפסילה תימנה מיום 10.7.16 ללא צורך בהפקדת רישיון נוספת מצד הנאשם.
אישור הפקדה יישלח למשרדה של ב"כ הנאשם.
זכות ערעור לצדדים תוך 45 יום מהיום

ניתן היום, י"ב אלול תשע"ו, 15 ספטמבר 2016, בנוכחות הצדדים.